

Практикалық жұмыс №15

Тақырыбы: Кәсіби салада қолданбалы бағдарламаларды орнату және пайдалану.

Мақсаты: Кәсіби салада қолданбалы бағдарламаларды орната білу және онымен жұмыс жасай білу.

Қолданбалы бағдарлама (Windows ортасындағы) (Приложения Windows; Windows application) — Windows операциялық жүйесі негізінде жұмыс атқаратын қолданбалы бағдарлама. Мұндағы графикалық интерфейстің ұйымдастыру ережелері, мәзір жүйесінің, диалогтық терезелерінің пішімдері Windows қолданбалы бағдарламаларының барлығына бірдей (мәзірдің көрінісі және орналасуы, тінтуірді және пернелерді пайдалану ережелері және т.б.) болады.

Қолданбалы бағдарламалар дестесі (Пакет прикладных программ; application program package) — белгілі бір саладағы мәселелерді шешуге арналған бағдарламалар мен оларды пайдалану тәсілдерінің жинағы. Олар магниттік дискілерде немесе таспаларда жазылып, компьютермен бірге жіберілуі мүмкін. Әрбір қолданбалы бағдарламалар бумасы нақты саладағы мәселелерді шешуге икемделген (мысалы, бухгалтерлік есеп, дифференциалдық теңдеулерді шешу, дизайнерлік және графикалық жұмыстар т.с.с.).

Қолданбалы бағдарламалар дестесінің түрлері:

1. Мәтіндік редактор: MicrosoftWord, WordPerfect, AmiPro, Lexicon, WordPro, Write, WorelPerfect.
2. Графикалық: AdobePhotoshop, Paint, CorelDraw, PhotoStyler, AutoCacl, Компас.
3. Электрондық кестелер: MicrosoftExcel, Improv, QuattroPro.
4. Дербес қорын басқару жүйесі: LotusApproach, DataEase, Paradox, MicrosoftAccess, FoxPro, Clarion, клиент-сервер, MicrosoftServer, Informix.
5. Аударма-бағдарлама: Stylus, Сократ, Промт, Сократ-Интернет.
6. Бухгалтерлік бағдарламалар: 1С: Бухгалтерия, Инфо-Бухгалтер, Турбо-Бухгалтер, 1С: Зарплата.

CorelDRAW графиктік редакторы векторлық графиктермен жұмыс жасау үшін арналған және осыған ұқсас бағдарламалар арасында алдыңғы қатарға қойылады. CorelDRAW әйгілігі құрастыру құралдарының үлкен жиынтығымен, қолайлы ортасымен және алынатын бейнелердің жоғары сапалылығымен түсіндіріледі. Әсіресе CorelDRAW көптеген суреттерден, фотографиялардан және жазулардан тұратын иллюстрацияларды құру кезінде өте қолайлы. CorelDRAW көмегімен бейне компоненттерін керек орынға қою аса оңай. CorelDRAW бағдарлама пакетіне векторлы графика редакторынан басқа Corel Photo-Paint растрлік графика редакторы кіреді. Екі бағдарламаның интерфейсі өте ұқсас, ал мүмкіндігі бойынша олар бірін-бірі толықтырып отырады. Екі осы бағдарламаларды қолдана отырып, барлық күрделі графиктік жұмыстарды орындауға болады.

Кодтаудың векторлық тәсілінде сурет жеке объектілер түрінде ұсынылады (сызықтар, эллипстер, тіктөртбұрыштар және т.б.), олар компьютер жадысында математикалық формулалар және геометриялық абстракциялар түрінде сақталады. Мысалы, дөңгелекті кодтау үшін оны жеке пиксельдерге бөліп керегі жоқ, ал оның радиусын, центрінің координатын және түсін еске сақтаса болды. Математикалық формулалардың көмегімен аса алуан түрлі формаларды сипаттауға болады. Аса күрделі суретті салу үшін бірнеше қарапайым фигураларды қолданады. Яғни векторлық форматтағы кез келген бейне бір-біріне тәуелсіз түрде редактрлеуге болатын құрамдас бөліктердің жиынынан тұрады. Бұл бөліктер объектілер деп аталады.

Жұмыстың мазмұны:

1-тапсырма. Corel Draw графикалық редакторы.

Кескіндердің көмегімен сурет салу. Контурдың тиімділігін пайдалану (7.1-сурет). Суретті салу үшін келесі қадамдарды орындаңыз.

Құрама кескіндерді құру керек:

1. Эллипс.
2. Бұрыштары дөңгеленген тік төртбұрыш.
3. Эллипс (шеңбер).
4. Екі бірдей шеңбер.
5. Үш нүктелі көпбұрыш (полигон).

Орындалу

- 1-

алдыңғы

Суретте көрсетілген кескінді (каркас) салыңыз. реті объект номерімен сәйкес келеді:

объектіні қою қоңыр бояуға баяңыз. 2 және 3 объектілерді Weld командасымен біріктіріп,

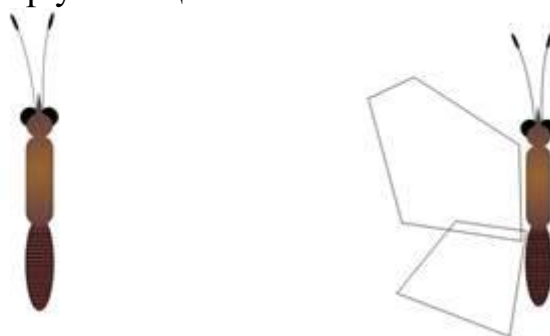
көрініске қоямыз. Interactive Fill Tool құралының көмегімен ашық түсті қоңырдан қою түсті қоңырға ауысатын радиалды градиентпен бояймыз. Жиегін алып тастаймыз. 4- объектті қара түске боялады, жиегі алынады. 5-объект қара сұр түске боялады, жиегі алынады.

• Pick құралдың көмегімен барлық объектілерді қосып топтастырамыз (Ctrl+G). Мұртшаларды бояуға кірісеміз. Point Curve Tool 3 құралын таңдаймыз (үш нүкте бойынша қисық). Бұл құралдың атқаратын қызметі алдыңғы құралдарда айтылғандай. Үш нүкте бойынша тіктөртбұрыш және үш нүкте бойынша Эллипс. Алдымен (тышқанның сол жағымен екінші нүктені ұстап тұрып) қисық нүктені белгілеңіз, сондан кейін үшінші нүктеге кішкентай имек жасаңыз.

- Мұртшаның ұшына кішкентай эллипсті орналастырып, қара түске бояу қажет. Жасалған сол мұртшаны топтастырамыз. Объектіні көшіріп, көлденеңінен қойыңыз. Оң жақ мұртшаны толығымен симметриялы болу үшін бұрыңыз.

- Барлық объектілерді тағы да топтастырамыз. Қанаттарын жасауға кірісеміз. Polyline немесе Pen көмегімен сол жақ қанатын жасаймыз. Барлық сегменттер кәдімгі түзу сызық.

Shape аспабымен қанатшаның жоғарғы жағын бөліп аламыз. Select All Nodes панельден кнопканы басамыз(барлық жүйелерді қосамыз). Осы жерден 70 дейін (Curve Smoothes) созу белгісін орнатыңыз. Қанатшаның жоғарғы бөлігі жасалып келеді.

- Осы операцияна қанатшаның төменгі бөлігіне Curve Smoothes 80 дейін орнатыңыз. Жоғарғы жағын қызғылт сары түске боялады. Төменгі жағын ашық түске бояңыз.

- Қанатшаларды ашық түстерге бояу қажет. Ол үшін (интерактивті контур) Interactive Contour құрал көмегімен ([анықтама: Интерактивті контур](#)). Қанатшаның жоғарғы жағына бұл құралды қолданамыз. Төменгі суреттегідей панельдің параметрлерін белгілейміз.

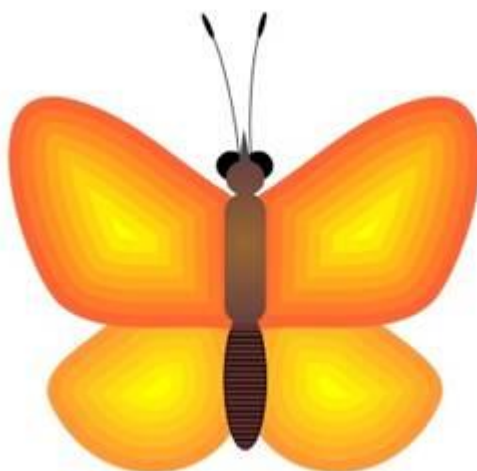
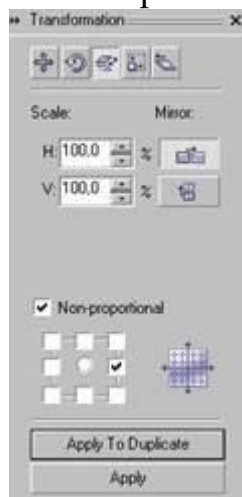

- Оң жақ тышқанмен жоғарғы жақтағы түстер палитрасын аламыз. Аналитикалық үлгіде қанатшаның төменгі жағы алынады. Сізде мынандай сурет пайда болуы қажет.

- Екі бөлік қанатшаны топтастырып денесіне орнатамыз. Содан кейін «арқы жаққа» қоямыз.

- Pick құралымен сол жақ қанатын белгілеңіз. Scale палитраны шақырамыз (басқа тізім арқылы Arrange-Transformations-Scale немесе Alt+F9 клавишасымен). Суреттегідей көлденең параметрлер орнатамыз.
- Apply to Duplicate кнопкасын басыңыз (дубликатқа қолдану). Pick аспабымен оң қанатын денесіне жақын орналастырамыз. Көбелектің барлық денесін бірге топтастырамыз. Біздің көбелек дайын.

1-сурет – Тапсырма нәтижесі

3-тапсырма. Corel Draw графикалық редакторы. Нұсқа бойынша тапсырманы орындаңыз.

15.1-кесте – Тапсырма нұсқалары

Нұсқа №	Тапсырма
1	Өз мамандығынның белгісін (эмблема) сал.
2	ЖОО белгісін сал.
3	Өз қалаңның белгісін сал.
4	Авиакомпанияның логотипін салу.
5	«Информатика» кафедрасының белгісін сал.
6	Сауықтыру кешенінің белгісін сал.
7	ЖШС «Әуежай» есімхатын (визитка) сал.
8	«Информатика» пәнінің логотипін сал.
9	ЖШС «Автокөлік сату» есімхатын сал.
10	Құрылыс фирмасының белгісін сал.
11	«СПОРТТЫҚ КЛУБ» белгісін сал.

12	Фитнес клубының есімхатын сал.
13	«КОМПЬЮТЕР КУРСЫ» есімхатын сал.
14	«Кеңсе заттары» есімхатын сал.
15	«Тұрмыстық техника дүкені» белгісін сал.
16	«Қызмет көрсету» белгісін сал.
17	«Туристік агенттік» белгісін сал.
18	«Менің қалам» белгісін сал.
19	«Оргтехника дүкені» белгісін сал.
20	«Демалыс орны» белгісін сал

Есеп мазмұны

1. Жұмыстың мақсаты.
2. Тапсырманы орындау кезінде пайдаланған амалдар мен құралдарды сипаттау.
3. Қорытынды.
4. Бақылау сұрақтарына жауап беру.

Бақылау сұрақтары

1. Графика түрлерін атаңыз.
2. Түстік модельдер.
3. Пиксель деген не?
4. Растрлі графиканың қолдану аясы.